

Sluttmål og norskmål i introduksjonsprogrammet

Statsforvaltaren i Vestland
Utdanning- og verjemålsavdelinga

Statsforvaltaren i Vestland

15.05.2025

Sluttmål og norskmål

Tema for dagen

- ✓ Kva seier **integreringslova** om sluttmål?
- ✓ Kva kjenneteiknar **konkrete sluttmål** i introduksjonsprogrammet?
- ✓ **Tilsynsfunn**: Døme på godt og svakt formulerte sluttmål
- ✓ **Norskmål** i introduksjonsprogrammet
- ✓ Kva viser **Tilsynsfunn** om norskmål?

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet

■ Føremål og sluttmaal i introduksjonsprogrammet

- Føremålet med introduksjonsprogrammet følger av sluttmaal for ulike grupper, avhengig av utdanningsbakgrunn og alder.
- Departementet ønskjer å tydeleggjere sluttmåla for ulike typar program basert på tidlegare utdanning – dette fekk brei støtte i høyringsrunden.
- Sluttmaal vert delte i to nivå:
 - **Individuelt:** Fastsett i deltakarens integreringsplan (§ 15)
 - **Overordna:** Fastsett i lova for enkelte grupper
- Føremåla set rammene for kva programmet skal oppnå, og må tolkast i lys av formålet i **integreringslova § 1**. (Formålet med loven er at innvandrere tidlig integreres i det norske samfunnet og blir økonomisk selvstendige. Loven skal bidra til at innvandrere får gode norskkunnskaper, kunnskap om norsk samfunnsliv, formelle kvalifikasjoner og en varig tilknytning til arbeidslivet)

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Sluttmål, varigheit og avslutting – § 13

- Sluttmålet er det målet deltakaren skal oppnå i løpet av programmet.
- Det vert fastsett av kommunen i samarbeid med deltakaren, og skal stå i integreringsplanen (§ 15).
- Integreringslova § 13 (andre til fjerde ledd) set rammene for kva slags sluttmål den einskilde skal ha.
- Sluttmålet påverkar **den maksimale varigheita** på programmet.
- Når deltakaren har oppnådd sluttmålet, skal programmet avsluttast – også før maksimal varigheit er nådd (jf. § 13 sjette ledd).
- Kommunen skal ikkje bruke stans av introduksjonsprogrammet der kommunen meiner deltakaren har oppnådd sluttmålet sitt.

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Krav til alder og utdanningsbakgrunn – integreringslova § 13

Før kommunen fastset eit sluttmaal, må dei vurdere kva for gruppe deltakaren høyrer til:

- § 13, 2. ledd: Deltakarar med vidaregåande eller høgare utdanning frå før
- § 13, 3. ledd: Deltakarar under 25 år utan vidaregåande utdanning
- § 13, 4. ledd: Andre deltakarar – over 25 år utan vidaregåande utdanning

 Gruppeinndelinga baserer seg på alder og utdanningsbakgrunn, og påverkar:

- kva for sluttmaal som skal setjast
- kor lenge programmet kan vare

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Deltakarar under 25 år – integreringslova § 13

- Lova skil mellom deltakarar **under** og **over** 25 år
- Dette samsvarar med **opplæringslova** sine reglar om rett til vidaregåande opplæring:
 - Vanleg rett til vidaregåande opplæring: til og med året ein fyller 24
 - Rett til vidaregåande opplæring for vaksne: frå og med året ein fyller 25
- Ein deltakar blir rekna som **under 25 år** ut året hen fyller 24
- Frå og med året hen fyller 25, blir deltakaren rekna som **over 25 år**

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Kva blir rekna som utdanning på vidaregåande nivå?

- Utdanning på vidaregåande nivå er definert i integreringsforskrifta § 65a
- Kommunen brukar **GSU-lista** for å vurdere om deltakaren har slik utdanning
- GSU-lista blir brukt både ved **opptak** til høgare utdanning og ved vurdering av **utanlandsk** utdanning
- Deltakarar blir rekna som å ha vidaregåande utdanning dersom utdanninga står på GSU-lista – sjølv om krava i **norsk og engelsk** ikkje er oppfylte
- Merk: For enkelte land krevst det **eit år høgare utdanning i tillegg** for å oppfylle GSU-krava

Slutt mål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Vurdering og dokumentasjon

- Kommunen vurderer om utdanninga til deltakar har dei krava som er i integreringslova.
- Ingen krav til dokumentasjon av utdanninga ved start av programmet.
- Kommunen kan bruke **kompetansekartlegging**, karriereveiledning og dialog med deltakar for å vurdere om utdanninga er godkjent.
- Realkompetansevurdering kan gjennomførast ved tvil.
- ⚠ **Konsekvensar ved feilinformasjon:**
 - ! Uriktige opplysningar kan føre til **tilbakebetaling** eller andre konsekvensar

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Endringar i sluttmaal for deltakarar med utdanning frå før

- Ny formulering: «Kvalifisere for eller førebu for utdanning»
- Ikkje krav om opptak til høgare utdanning
- Mange når ikkje språkkrav (nivå B2) eller får nok poeng på 12 månader
- Programmet skal støtte realisme – ikkje urealistiske mål
- Endringa er ei presisering – ikkje ei real endring
 - Skal ikkje føre til fleire utdanningsretta program

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Opning for yrkesfagleg rekvalifisering

- Endringa gjer at deltakarar også kan førebu seg til yrkesfagleg utdanning
- Viktig dersom utdanninga frå heimlandet ikkje er relevant eller er utdatert
- Rett til yrkesfagleg rekvalifisering etter opplæringslova § 18-4
- Deltakar kan ikkje starte utdanning i programmet – berre førebu seg

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Varigheit på programmet for deltakarar med utdanning frå før

- Maks varigheit: inntil 12 månader – ingen forlenging
- Minstetida på 3 månader er fjerna
- Skal fastsetjast individuelt etter behov
- Kommunen kan vedta kortare varigheit og justere undervegs
 - Kan ikkje fatte vedtak om forlenging
 - Nytt vedtak?

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Kvifor tolv månader?

- Fafo: Dårleg måloppnåing utan forlenging
- Ulik praksis i kommunane – nasjonalitet påverkar forlenging
- 12 månaders grense gir meir likebehandling
- Rett til norskopplæring kan halde fram etterpå – inntil 18 månader

Spørsmål frå sektor: Sluttmål for personar som har fullført vidaregåande skule, 6 månaders program, og har helseutfordringar. Forstår det slik at sluttmål uansett må vere arbeid. Eller er det mogleg med sluttmål om arbeidspraksis eller andre tilrettelagde jobbtiltak? ([Sjå Prop. 89 L \(2019–2020\), punkt 8.6.4.3](#))

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Sluttmål for deltakarar utan vidaregåande utdanning

- Sluttmålet skal vere:
 - 👉 Formell opplæring *eller*
 - 👉 Kvalifisering til arbeid
- Under 25 år: hovudregel er fullført vidaregåande opplæring
- Dersom det er openbert urealistisk: mål kan vere å gjennomføre delar av vidaregåande (t.d. Vg1 eller Vg2)

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Unntak og alternative mål

- Unntak frå hovudregelen må vurderast individuelt
- Arbeidskvalifiserande program skal brukast om vidaregåande ikkje er realistisk
- Målet skal passe med langsiktige mål og støtte overgang til arbeid
- Skal bidra til lik handsaming og betre samanheng i integreringsarbeidet

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Sluttmål for deltakarar utan vidaregåande utdanning

Spørsmål frå sektor: 1. Sluttmål "Fullføre deler av vidaregåande opplæring". Hva menes med dette i praksis? Har en fullført deler av vidaregåande utdanning når en har påbegynt de første månedene av vidaregåande utdanning, når ett semester er fullført eller ett skoleår?

2. Ref lov/forskrift/juridisk veileder skal flyktninger uten fullført vidaregåande skole, som ønsker et utdanningsløp, primært ha som mål å fullføre vidaregåande opplæring. Skal dette målet kun settes dersom det vurderes som realistisk å oppnå innen rammen på 3 år + 1 år, eller skal kommunen se bort fra realismen i dette målet når sluttmålet settes? F.eks for deltaker med ungdomsrett som ikke kan starte direkte i innføringsklasse, men må ha norskundervisning i opp mot ett år, deretter starte i innføringsklasse (1 år) og deretter studiespesialiserende VG 1+2+3. Denne deltakeren vil da bruke minimum 4,5 år på å fullføre vidaregåande opplæring. Skal sluttmålet settes til å "fullføre deler av vidaregåande opplæring" eller "fullføre vidaregåande opplæring"?

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Programtid for deltakarar utan vidaregåande utdanning

- Sluttmål: fullføre vidaregåande → inntil 4 år + 1 år forlenging
- Sluttmål: delar av vidaregåande → inntil 3 år + 1 år forlenging
- For fag- og yrkesopplæring:
 - 👉 Inntil 5 år (ikkje forlenging)

Sluttmål og varighet i introduksjonsprogrammet forts.

Forslag om endringer i varighet

Deltagere	Varighet program i dag	Forlengelse program i dag	Forslag varighet program	Forslag forlengelse program	Norsk-opplæring (ingen endringer)
Med VGO fra før	6 måneder	6 måneder	1 år	Ingen forlengelse	18 måneder (12 + 6 måneder)*
Uten VGO – sluttmål arbeid	2 år	1 år	2 år	Ingen forlengelse	3 år (12 + 6 måneder x 4)*
Uten VGO – sluttmål deler av VGO	2 år	1 år	3 år	1 år	3 år (12 + 6 måneder x 4)*
Uten VGO – sluttmål om å fullføre VGO	3 år	1 år	4 år	1 år	3 år (12 + 6 måneder x 4)*

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Bakgrunn og utfordringar

- Mange deltakarar får ikkje tilbod om vidaregåande
- Få fullfører innan programtida
- Forslaget tek høgde for:
 - Ventetid på skuleplass
 - Behov for tilrettelagt opplæring
 - Svake norskkunnskapar

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Spørsmål frå sektor:

kva som skal vere sluttmål for personar over 55 år.

Sluttmål til dei som er mellom 55-67

Sluttmål til dei som har ikkje utdanning frå før

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Endringar i reglane om forlenging

- Tidlegare: **Kan** forlengast - Forlenging berre ved stor sannsyn for å nå målet
- Nytt: programmet **skal** forlengast **dersom det kan bidra** til å nå målet
- Kommunen sitt skjønn kan overprøvast av Statsforvaltaren

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

- Tilsynsfunn: Vurdering av sluttmaal i integreringsplanar
- ✓ Tilstrekkeleg konkrete sluttmaal

Desse sluttmåla er vurderte som presise, avgrensa og realistiske innanfor programtida:

1.Arbeid:

1. *Å kvalifisere seg til eller kome i arbeid innan ein definert bransje (eksplisitt nemnt i planen)*
 1. *Kvalifisere seg for arbeid innen post- og utleveringstenester*
 2. *Kvalifisere seg for ufaglært arbeid i klesbutikk*

2.Utdanning (formell kompetanse):

1. *Fullføre grunnskuleopplæring (der dette er mogleg innan programtida)*
2. *Fullføre delar av grunnskulen – modul 1-2*
3. *Oppnå nivå B2 i norsk og fullføre engelsk Vg1*
4. *Fullføre første år av vidaregåande opplæring*
5. *Fullføre vidaregåande opplæring, studiespesialisering (når realistisk)*

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Tilsynsfunn: Vurdering av sluttmål i integreringsplaner

⚠ Ikkje tilstrekkeleg konkrete sluttmål

Desse sluttmåla er vurderte som for generelle, uklare, eller urealistiske innanfor programtida:

1.Arbeid:

1. *Kome i arbeid* (utan at bransje eller yrkesretning er spesifisert)
2. *Komme så langt som mogleg mot sine sluttmål*
3. *Ønskjer å bli flink i norsk og kome ut i jobb*
4. *Økonomisk sjølvstende*
5. *Lære språk* (utan mål knytt til utdanning eller arbeid)

2.Utdanning:

1. *Fullføre grunnskulen og starte vidaregåande opplæring* (uklart)
2. *Fullføre heile eller delar av grunnskulen* (utan spesifikasjon på kva og kor mykje)
3. *Fullføre heile eller delar av vidaregåande opplæring* (ikkje konkretisert)
4. *Vidaregåande utdanning* (uklart om det gjeld heile eller delar)
5. *Kvalifisere seg for vidare utdanning* (utan å definere kva det inneber)
6. *Kome inn på vidaregåande opplæring* (motstridande opplysingar i dokumentasjon)

3.Overordna funn:

1. Mange mål er sterkt knytte til *norskopplæring* som hovudformål, utan å være kopla til konkrete utdannings- eller yrkesmål
2. Fleire mål framstår som standardiserte og ikkje tilpassa den enkelte deltakaren

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Fjerning av FOV som sluttmål i programmet

- FOV = Forberedande opplæring for vaksne
 - ikkje lenger godkjent som sjølvstendig sluttmål
- Deltakarar kan starte i vidaregåande utan å fullføre FOV

 Nytt sluttmål: delar av vidaregåande opplæring

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Arbeidsretta program – varigheit

- Gjeld deltakarar utan vidaregåande utdanning frå før
- Program som kvalifiserer for arbeid: inntil 2 år
- Ikkje høve til forlenging
- Minstetid for programmet blir fjerna
- Arbeidsretta innhald frå månad 7
- Norskopplæring kan halde fram etter programslett, i inntil eitt år
- Norskopplæring skal kunne kombinerast med arbeid

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

Endring av sluttmaal og programtid

- Kommunen skal fastsetje sluttmaal tidleg, men kan endrast undervegs
- Justering av sluttmaal skjer gjennom **integreringsplanen**. (Integreringslova § 46, andre ledd, bokstav c).
- Sluttmaal kan justerast opp ved **rask progresjon** eller endra ønskje.
- Terskelen for å setje ned sluttmaal er høg – Krev tett oppfølging.
- Endring av sluttmaal kan påverke **programtida**:
 - Auka varigheit = **ikkje forlenging** etter § 13
 - Nedjustering kan føre til **kortare programtid**.

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Avslutning av program og oppfølging etter avslutta program

- Programmet kan avsluttast på to måtar:
 1. Sluttmål er nådd, sjølv om programtida ikkje er fullt brukt
 2. Maksimal varigheit er nådd, sjølv om sluttmålet ikkje er nådd
- Vurdering av forlenging dersom sluttmål ikkje er nådd ved maksimal varigheit
(Integreringslova § 13, femte ledd)
- Fråvær og permisjon skal leggjast til programtida
- Deltakarbevis skal gis ved gjennomført eller avbrot program
- Planlegging for å unngå avbrot, spesielt ved overgang til andre ordningar

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Avslutning av program og oppfølging etter avsluttet program

Spørsmål frå sektor: Intromål skal helst være så konkret som mulig. Hvis målet er å "skaffe jobb som butikkmedarbeider" fordi det er dette de har erfaring med fra hjemlandet sitt, men hva hvis de får jobb som renholder. Skal man da avslutte intro fordi de har oppnådd sluttmålet sitt? (selv om det var butikkmedarbeider som var målet). Eller vil man da avslutte intro med begrunnelse i at de har fått tilnærmet 100% jobb? (de har jo oppnådd målet om å skaffe arbeid, men ikke om å skaffe arbeid som butikkmedarbeider).

Sluttmål og varigheit i introduksjonsprogrammet forts.

■ Avslutning av program og oppfølging etter avsluttet program

Spørsmål frå sektor: Kan me ha fleire sluttmål i integreringsplanen deira? Deltakar har t.d. brei erfaring og er open for arbeid innan to sektorar. Må vi spisse det til ein sektor/bransje eller kan vi ha to stk i integreringsplanen deira?

Norskmål: forskrifta gir oss ei peikepinn, men kan vi gjere individuell vurdering opp mot t.d. jobbmål/sluttmål og difor setje lågare norskmål?

Dersom ein oppnår norskmål, men ikkje sluttmål; kva skjer med tanke på introduksjonsprogrammet? Forblir vedkomande i intro, men må slutte med norskkurs? Så må vedkomande ha anna innhald på 30-40 timar i veka?